

ANKARA MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ
HAYVAN DENEYLERİ YEREL ETİK KURULU (HADYEK)
BİRİM İÇ DEĞERLENDİRME RAPORU

İÇİNDEKİLER

1. İletişim Bilgileri
2. Tarihsel Gelişim
3. Misyonu, Vizyonu, Değerleri ve Hedefler Ölçüt/Alt Ölçütler
4. A.1.1. İç kalite güvencesi mekanizmaları
5. A.3.4. Süreç Yönetimi
6. A.4.1. İç ve Dış Paydaş Katılımı
7. C.1.1. Araştırma Süreçlerinin Yönetimi

1. İletişim Bilgileri

Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulu üyeleri iletişim bilgileri Tablo.1 'de verilmiştir.

Tablo. 1. Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulu üyeleri görev, ünvan ve iletişim bilgileri

Görevi	Ünvanı Adı Soyadı	E-posta
Başkan	Prof. Dr. Ahmet Koç	ahmet.koc@ ankamedipol.edu.tr
Başkan Vekili	Öğr. Gör. Umut Lüleci	umut.luleci@ ankamedipol.edu.tr
Üye	Doç. Dr. Alptuğ Eren Karaküçük	alptug.karakucuk@ ankamedipol.edu.tr
Üye	Doç. Dr. Fatma Çınar Uysal	fatma.uysal@ ankamedipol.edu.tr
Üye	Prof. Dr. Serkan Şimşek	serkan.simsek@ankamedipol.edu.tr
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Ömer Faruk Sarı	ömer.sari@ ankamedipol.edu.tr
Sivil Üye	Mehmet Koçyigit	mkocyigit2001@yahoo.com
STK - Üye	Mehmet Emin Şahin	eminsahin38@gmail.com
Sekreter	Duru Öğütücü	duru.ogutcu@ankamedipol.edu.tr

2. Tarihsel Gelişim

Ankara Medipol Üniversitesi Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulu, etik standartları korumak ve bilimsel çalışmaların etik ilkeler doğrultusunda yürütülmesini temin etmek amacıyla kurulmuştur. Kurul, 07.12.2022 tarihinde ilk etik kurul başkanı olarak Prof. Dr. Ethem Gelir ile görevine başlamıştır. Daha sonra, 2024 Ocak ayında Prof. Dr. İskender Sinan ÖZKAVUKCU Etik Kurul Başkanlığı görevini devralmıştır. Ardından, 05.05.2025 tarihinde Prof. Dr. Ahmet Koç bu göreve atanmıştır. Bu tarihsel gelişimi ve kurulumuzun misyonunu web sitemizde "Hakkımızda" bölümünde akademik bir dille yansıtmayı sürdürüyoruz.

3. Misyon Ve Vizyonumuz

Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulu (HADYEK), üniversitemiz bünyesinde yürütülen bilimsel araştırma ve eğitim faaliyetlerinde hayvan kullanımının, ulusal mevzuat ve etik ilkeler çerçevesinde değerlendirilmesini sağlamak amacıyla faaliyet göstermektedir. Kurulumuzun temel amacı; bilimsel araştırmaların etik açıdan kabul edilebilir sınırlar içerisinde yürütülmesini temin etmek, hayvan refahını gözetmek ve araştırma süreçlerinde sorumlu bir denetim ve rehberlik mekanizması oluşturmaktır.

Bu doğrultuda HADYЕК; araştırma ve eğitim amaçlı hayvan kullanımını değerlendirmekte, hayvanların gereksiz yere kullanılmasını önlemeyi, alternatif yöntemlerin teşvik edilmesini ve etik açıdan uygun olmayan uygulamaların engellenmesini öncelikli hedefleri arasında görmektedir. Kurulumuz, bilimsel ilerleme ile hayvan refahı arasında dengeli bir yaklaşım benimseyerek, her iki alanın da korunmasını esas almaktadır.

HADYЕК, hayvanların yaşam haklarına ve refahına saygıyı temel alan bir anlayışla, yürütülecek araştırmaların ilgili yönerge ve yasal düzenlemelere uygunluğunu denetlemektedir. Bununla birlikte, yalnızca denetleyici bir yapı olmanın ötesinde, araştırmacılara etik kurallar ve iyi uygulamalar konusunda rehberlik etmeyi de görev edinmiştir. Bu kapsamda, araştırma projelerinin planlama, uygulama ve değerlendirme aşamalarında etik ilkelerin gözetilmesi desteklenmektedir.

Başka bir yöntemle bilimsel bir hipotezin kanıtlanmasının mümkün olmadığı durumlarda, hayvan kullanımının zorunlu hale geldiği araştırmalarda; hayvanların en az düzeyde acı, stres ve rahatsızlık yaşayacağı yöntemlerin uygulanması esastır. Bu nedenle, deneysel çalışmaların planlanması sürecinde 3R prensipleri (Reduction – hayvan sayısının azaltılması, Refinement – yöntemlerin iyileştirilmesi, Replacement – alternatif yöntemlerin kullanılması) temel bir ölçüt olarak değerlendirilmektedir.

Kurulumuz, daha önce kullanılmamış yeni bir teknik, yöntem veya ilacın denenmesinin söz konusu olduğu projelerde, deney hayvanlarına geçilmeden önce yeterli düzeyde in vitro ve hücre kültürü çalışmalarına dayalı ön bulguların sunulmasını zorunlu görmektedir. Yeterli ön veri bulunmayan durumlarda ise, sınırlı sayıda deney hayvanı ile ön çalışma yapılması gerektiği özellikle vurgulanmaktadır. Bu yaklaşım, hem bilimsel geçerliliğin artırılmasını hem de hayvan kullanımının en aza indirilmesini amaçlamaktadır.

HADYЕК, başvuru sahiplerinin proje hazırlık sürecinde 3R prensiplerini öğrenmelerini, içselleştirmelerini ve bu ilkeleri proje tasarımlarına açık şekilde yansıtılmalarını önemli bir etik sorumluluk olarak değerlendirmektedir. Bu çerçevede, araştırmacıların etik farkındalığının artırılması ve sürdürülebilir etik kültürün geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Etik Kurul olarak temel ilkemiz; bilimsel araştırmaların hem insanlar hem de hayvanlar açısından etik, güvenli, saygılı ve sorumlu bir biçimde yürütülmesini sağlamaktır. Hayvanların gereksiz acı çekmelerini önleyen, yaşam haklarına saygı duyan ve her zaman daha insancıl alternatifleri önceleyen bir anlayışla çalışılmaktadır. Hayvan deneylerinin kaçınılmaz olduğu

durumlarda dahi, en az sayıda hayvan kullanılarak, en düşük düzeyde müdahale ile ve en yüksek etik standartlar gözetilerek araştırmaların yürütülmesi kurumumuzun temel yaklaşımıdır.

A.1.1. Yönetişim Modeli ve İdari Yapı

Ankara Medipol Üniversitesi Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulu (HADYEK), üniversite bünyesinde yürütülen hayvan deneylerine dayalı bilimsel araştırmaların etik ilkelere, ilgili mevzuata ve kurumsal kalite standartlarına uygunluğunu sağlamak amacıyla yapılandırılmış bir yönetim ve idari denetim mekanizmasıdır. Kurul, üniversitenin araştırma faaliyetlerinde etik uyumun sağlanmasına yönelik olarak tanımlanmış yetki ve sorumluluklar çerçevesinde faaliyet göstermektedir [1_OD1] [2_OD1].

HADYEK'in yönetim modeli; kolektif karar alma, şeffaflık, hesap verebilirlik ve izlenebilirlik ilkeleri üzerine kuruludur. Kurulun idari yapısı, ilgili yönerge hükümlerine uygun şekilde oluşturulmuş olup, başkan, başkan yardımcısı ve kurul üyelerinden oluşan çok disiplinli bir yapı ile temsil edilmektedir. Bu yapı, hayvan deneyleri ile ilgili kararların tekil görüşlere dayanmadan, bilimsel ve etik ölçütler doğrultusunda değerlendirilmesini güvence altına almaktadır [3_OD2] [4_OD2].

Kurul, üniversitenin akademik ve idari yapılanması içerisinde tanımlı bir konuma sahiptir ve faaliyetlerini belirlenmiş iş akışları, yazılı prosedürler ve standart başvuru-değerlendirme formları Rektörlük aracılığıyla yürütmektedir. Hayvan deneyleri içeren araştırma projeleri, HADYEK tarafından ön değerlendirme, etik uygunluk incelemesi ve karar alma süreçlerinden geçirilmekte; alınan kararlar kayıt altına alınarak Karar Defteri ve dijital arşiv sisteminde muhafaza edilmektedir. Bu uygulama, yönetim süreçlerinde izlenebilirliği ve kurumsal hafızanın sürekliliğini sağlamaktadır [5_OD3] [6_OD3].

HADYEK'in idari işleyişi, en az ayda bir düzenli toplantılar ve gündemli değerlendirmeler aracılığıyla sürdürülmektedir. Başvurular, belirlenen takvim ve usuller doğrultusunda ele alınmakta; değerlendirme süreçlerinde mevzuat, etik ilkeler ve bilimsel gereklilikler esas alınmaktadır. Kurul kararları, başvuru sahiplerine resmi yollarla iletilmekte ve gerekli görülen durumlarda proje revizyonları talep edilmektedir [7_OD3].

Kurulun yönetim yapısı, yalnızca onay ve denetim işlevi ile sınırlı olmayıp, aynı zamanda araştırmacılara etik kurallar konusunda rehberlik eden bir destek mekanizması olarak da işlev görmektedir. Bu kapsamda HADYEK, araştırma süreçlerinin planlama aşamasından uygulama aşamasına kadar etik uygunluğun sağlanmasına katkı sunan bütüncül bir yönetim yaklaşımı benimsemektedir.

Sonuç olarak Ankara Medipol Üniversitesi HADYEK, tanımlı idari yapısı, yazılı süreçleri ve kolektif karar alma modeli ile üniversitenin kalite güvencesi ve yönetim sisteminin ayrılmaz bir bileşeni olarak faaliyet göstermektedir. Bu yapı, hayvan deneylerine dayalı araştırmaların etik, bilimsel ve yönetsel açıdan güvenli bir çerçevede yürütülmesini sağlamaktadır.

Olgunluk Düzeyi (Rubrik Dereceli Derecelendirme Puanı): [1]

Kanıtlar

[1](1) A.1.1. [Hayvan Deneyleri Etik Kurullarının Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik](#)

[2](1) A.1.1. [Hayvan-Deneyleri-Yerel-Etik-Kurul-Yonergesi-rv5 \(2\)](#)

[3](1) A.1.1. [HADYEK yönergesi / kuruluş ve görevlendirme yazıları](#)

[4](1) A.1.1. [HADYEK üye listesi ve görev tanımları](#)

[5](1) A.1.1. [Karrar defteri ve toplantı tutanak örnekleri](#)

A.3.4. Süreç Yönetimi

Ankara Medipol Üniversitesi Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulu (HADYEK) bünyesinde yürütülen tüm faaliyetlere ilişkin süreçler ve alt süreçler tanımlanmış olup, bu süreçler yazılı iş akışları ve uygulama esasları çerçevesinde yürütülmektedir. Hayvan deneylerine dayalı araştırma projelerinin başvuru, değerlendirme, karar alma, izleme ve gerektiğinde revizyon aşamalarının tamamı, süreç temelli bir yönetim anlayışı ile yapılandırılmıştır [1_OD3].

HADYEK süreçlerinde görev alan sorumluların yetki ve sorumlulukları açık şekilde belirlenmiş olup; kurul başkanı, kurul üyeleri ve idari destek birimleri arasındaki iş bölümü yazılı olarak tanımlanmıştır. Süreçlerin yürütülmesinde kullanılan başvuru formları, değerlendirme ölçütleri, karar kayıtları ve yazışmalar standartlaştırılmıştır. Bu durum, süreçlerin kurumsal düzeyde sahiplenildiğini ve idari yapı içerisinde içselleştirildiğini göstermektedir [2_OD3].

Kurul faaliyetleri; planlı toplantılar, gündemli değerlendirmeler ve kayıt altına alınmış karar süreçleri aracılığıyla yürütülmektedir. Tüm başvurular belirlenmiş iş akışına uygun olarak ele

alınmakta, değerlendirme sonuçları resmi kararlar ile belgelenmektedir. Bu uygulamalar, süreç yönetiminin etkinliğini ve izlenebilirliğini sağlayan somut kanıtlar oluşturmaktadır.

HADYЕК süreçlerinde, etik uygunluk değerlendirmeleri yalnızca onay aşamasıyla sınırlı tutulmamakta; proje sürecinin tamamına yayılan bir izleme ve rehberlik yaklaşımı benimsenmektedir. Yeni yöntem, teknik veya ilaç içeren çalışmalarda ön veri gereklilikleri, sınırlı sayıda hayvanla ön çalışma yapılması ve 3R prensiplerine uyum gibi alt süreçler tanımlı kalite ölçütleri olarak değerlendirilmektedir. Bu yapı, süreçlerin kontrollü ve aşamalı biçimde yürütülmesini sağlamaktadır [3_OD3].

Süreç yönetiminin sürdürülebilirliği kapsamında, HADYЕК işleyişi düzenli olarak gözden geçirilmekte; mevzuat değişiklikleri, etik rehber güncellemeleri ve uygulamada karşılaşılan geri bildirimler doğrultusunda süreçlerde iyileştirmeler yapılmaktadır. Bu yaklaşım, Planla–Uygula–Kontrol Et–Önlem Al (PUKÖ) döngüsüne dayalı sürekli süreç iyileştirme mekanizmasının kurulmuş olduğunu göstermektedir [4_OD3].

Sonuç olarak Ankara Medipol Üniversitesi HADYЕК, tanımlı süreçleri, yazılı iş akışları, sorumluluk matrisi ve kayıtlı uygulamaları ile süreç yönetimini kurumsal düzeyde uygulamakta; etik kurul faaliyetlerini kalite güvencesi ve sürekli iyileştirme anlayışı doğrultusunda yürütmektedir. Bu yapı, üniversitenin araştırma faaliyetlerinde etik, şeffaf ve sürdürülebilir bir yönetim sistemine katkı sağlamaktadır.

Olgunluk Düzeyi (Rubrik Dereceli Derecelendirme Puanı): [3]

Kanıtlar

[1](3) A.3.4. [Başvuru-değerlendirme iş akış şeması](#)

[2](3) A.3.4. [Standart başvuru formu / kontrol formu](#)

[3](3) A.3.4. [Hayvan-Deneyleri-Yerel-Etik-Kurul-Yonergesi-rv5 \(2\)](#)

[4](3) A.3.4. [Süreç iyileştirme kayıtları \(PUKÖ\)](#)

A.4.1. İç ve Dış Paydaş Katılımı

Ankara Medipol Üniversitesi Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulu (HADYЕК), karar alma, yönetim ve sürekli iyileştirme süreçlerinde iç ve dış paydaş katılımını esas alan katılımcı bir yönetim anlayışı ile faaliyet göstermektedir. Bu kapsamda, paydaşların rolleri ve katılım

mekanizmaları tanımlanmış olup, süreçler kurumsal kalite güvencesi sistemi ile uyumlu şekilde yürütülmektedir.

İç paydaşlar; Rektörlük, ilgili dekanlıklar, araştırma birimleri, deney hayvanları uygulama ve araştırma laboratuvarları ile HADYЕК başkan ve üyelerinden oluşmaktadır. İç paydaşlar, hayvan deneylerine dayalı araştırmaların etik değerlendirilmesi, süreçlerin yönetimi ve iyileştirilmesi aşamalarında aktif rol almaktadır. Kurul toplantıları, proje değerlendirme süreçleri ve geri bildirim mekanizmaları aracılığıyla iç paydaş katılımı düzenli ve kurumsal bir yapı içerisinde sağlanmaktadır [1_OD3].

Dış paydaş olarak Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı HADMEK ile olan iletişim, HADYЕК faaliyetlerinin mevzuata uygunluğu ve ulusal etik standartlarla uyumu açısından temel bir unsur oluşturmaktadır. Kurul işleyişı, ilgili Bakanlık tarafından yayımlanan düzenlemeler ve rehberler doğrultusunda şekillendirilmekte; mevzuat değişiklikleri süreçlere entegre edilerek uygulamalara yansıtılmaktadır. Bu durum, dış paydaş katılımının dolaylı ancak etkili ve sürekli bir biçimde sağlandığını göstermektedir [2_OD3].

İç ve dış paydaş katılımının etkinliği, kurul kararları, yazılı görüşler, toplantı tutanakları ve uygulama sonuçları üzerinden düzenli olarak değerlendirilmektedir. Paydaşlardan elde edilen geri bildirimler doğrultusunda; başvuru süreçleri, değerlendirme ölçütleri ve iş akışlarında iyileştirmeler gerçekleştirilmektedir. Bu yaklaşım, paydaş katılımının yalnızca karar alma aşamasıyla sınırlı kalmayıp, kalite geliştirme döngüsüne entegre edildiğini ortaya koymaktadır [2_OD3].

HADYЕК bünyesinde yürütülen bu katılımcı süreçler, iç kalite güvencesi sistemi kapsamında izlenmekte ve sürekli iyileştirme anlayışı doğrultusunda güncellenmektedir. Paydaş katılımına dayalı yönetim modeli sayesinde, hayvan deneylerine ilişkin etik değerlendirmelerin şeffaflığı, hesap verebilirliği ve kurumsal sürdürülebilirliği güçlendirilmektedir [3_OD3].

Sonuç olarak Ankara Medipol Üniversitesi HADYЕК, iç ve dış paydaşların tanımlı rollerle katılım sağladığı, geri bildirimlerin değerlendirildiği ve elde edilen sonuçların iyileştirme süreçlerine yansıtıldığı bütüncül bir paydaş yönetimi yaklaşımını benimsemektedir. Bu yapı, üniversitenin kalite güvencesi ve yönetim sistemine etkin katkı sunmaktadır.

Olgunluk Düzeyi (Rubrik Dereceli Derecelendirme Puanı): [3]

Kanıtlar

[1](3) A.4.1. [Rektörlük ve Dekanlık yazışmaları](#)

[2](3) A.4.1. [HADYEK toplantı tutanakları / paydaş görüş kayıtları](#)

[3](3) A.4.1. [Tarım ve Orman Bakanlığı-HADMEK yazışmaları](#)

C.1.1. Araştırma Süreçlerinin Yönetimi

Ankara Medipol Üniversitesi Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulu (HADYEK), hayvan deneylerine dayalı araştırma süreçlerinin etik ilkelere, yürürlükteki mevzuata ve kurumsal kalite güvencesi anlayışına uygun biçimde yürütülmesini sağlamak amacıyla yapılandırılmış bir araştırma süreç yönetim mekanizmasıdır. Kurulun benimsediği yaklaşım; bilimsel araştırmaların desteklenmesi ile hayvan refahının korunmasını birlikte ele alan, risk temelli, izlenebilir ve sürekli iyileştirmeye açık bir yönetim modeline dayanmaktadır.

Araştırma süreçlerinin yönetiminde motivasyon ve yönlendirme işlevi, araştırmacıların etik farkındalığını artıran ve proje tasarım kalitesini güçlendiren rehberlik mekanizmaları üzerinden kurgulanmıştır. Bu kapsamda HADYEK, yalnızca değerlendirme ve onay veren bir kurul olarak değil; proje başvuru aşamasından itibaren araştırmacılara etik uygunluk, 3R prensipleri (Reduction, Refinement, Replacement), ön veri gereklilikleri ve bilimsel gerekçelendirme konularında yönlendirici bir rol üstlenen kurumsal bir yapı olarak faaliyet göstermektedir. Böylece araştırma süreçlerinde etik uyumun erken aşamada sağlanması ve proje niteliğinin artırılması hedeflenmektedir.

HADYEK kapsamında kısa ve uzun vadeli hedefler, kurulun işleyiş esasları ve etik değerlendirme yaklaşımı doğrultusunda tanımlanmaktadır. Kısa vadeli hedefler arasında; başvuru ve değerlendirme süreçlerinin düzenli yürütülmesi, kararların kayıt altına alınması, süreçlerin mevzuata uygunluğunun sürdürülmesi ve araştırmacılara zamanında geri bildirim sağlanması yer almaktadır. Uzun vadeli hedefler ise; kurumsal etik kültürün güçlendirilmesi, 3R odaklı araştırma yaklaşımının yaygınlaştırılması, süreçlerin standardizasyonunun artırılması ve araştırma süreçlerinin kalite güvencesi sistemi ile daha güçlü entegrasyonunun sağlanmasıdır.

Araştırma süreçlerinin yönetiminde görev alan ekip ve görev tanımları belirlenmiş olup, kurulun işleyişi başkan, kurul üyeleri ve ilgili idari destek bileşenleri tarafından yürütülmektedir. Başkan, kurulun koordinasyonu, toplantı süreçlerinin yönetimi ve kararların kurumsal çerçevede

yürütülmesinden sorumludur. Kurul üyeleri, başvuruların bilimsel ve etik ölçütler çerçevesinde değerlendirilmesi, gerektiğinde revizyon önerilerinin oluşturulması ve karar süreçlerine katılım işlevlerini yerine getirmektedir. Sekreteryâ süreçleri ise başvuruların kayıt altına alınması, evrak akışının sürdürülmesi, yazışmaların yürütülmesi ve kararların arşivlenmesi gibi işlevleri kapsamaktadır. Bu yapı, araştırma süreçlerinin sistematik ve sürdürülebilir biçimde yönetilmesini sağlamaktadır.

HADYЕК uygulamaları, kurumsal olarak benimsenen bu süreç yönetimi yaklaşımı doğrultusunda gelişmekte; etik değerlendirme süreçleri yalnızca onay aşamasında değil, araştırma planının niteliği ve uygulanabilirliği açısından da çok boyutlu olarak ele alınmaktadır. Özellikle yeni teknik, yöntem veya ilaç içeren çalışmalarda yeterli ön bulgu sunulması, in vitro/hücre düzeyinde çalışmaların değerlendirilmesi ve gerekli durumlarda sınırlı ölçekli ön çalışma önerilmesi gibi uygulamalar, araştırma süreçlerinin kontrollü ve etik açıdan güvenli biçimde yönetilmesine katkı sağlamaktadır.

Bilimsel araştırma süreçlerinin yönetimindeki etkinlik ve başarı, kurulun düzenli işleyişı, kararların izlenebilirliği, başvuru süreçlerinin standartlaştırılması ve geri bildirimler doğrultusunda gerçekleştirilen süreç güncellemeleri üzerinden izlenmektedir. Mevzuat değişiklikleri, uygulamada karşılaşılan ihtiyaçlar ve paydaş geri bildirimleri dikkate alınarak süreçlerde iyileştirme yapılması, HADYЕК'in sürekli gelişim odaklı bir araştırma süreç yönetimi yaklaşımına sahip olduğunu göstermektedir. Bu çerçevede kurul işleyişı, Planla–Uygula–Kontrol Et–Önlem Al (PUKÖ) döngüsü ile uyumlu biçimde değerlendirilmektedir [1_OD1].

Sonuç olarak Ankara Medipol Üniversitesi HADYЕК, hayvan deneylerine dayalı araştırmaların etik ve bilimsel standartlara uygun biçimde yürütülmesini sağlayan; görev tanımları belirlenmiş, hedefleri tanımlı, yönlendirici ve izlenebilir bir araştırma süreç yönetimi yapısı sunmaktadır. Bu yapı, üniversitenin araştırma kalitesinin sürdürülebilirliğine ve etik araştırma kültürünün kurumsallaşmasına katkı sağlamaktadır.

Olgunluk Düzeyi (Rubrik Dereceli Derecelendirme Puanı): [2]

Kanıtlar

[1](3) C.1.1. [Süreç iyileştirme kayıtları \(PUKÖ\)](#)